

Avui en dia és molt fàcil i ràpid comunicar-nos per telèfon. En la majoria de domicilis hi ha connexió fixa a línia telefònica amb un o més aparells de telèfon, des d'on només en despenjar l'auricular i marcar un número podem parlar d'immediat amb una altra persona. Això sense anomenar la telefonia mòbil.

Però no sempre ha estat així. Pel que fa al nostre poble, abans d'aplegar a la comoditat i rapidesa que avui tenim en la comunicació telefònica, van passar moltes coses.

Si hi ha una persona a les Coves que sap, i amuntó, de com han evolucionat les comunicacions per telèfon al nostre poble, és Carmen Ferrando Agut, *la tia Carme de telèfons*.

Carme, va estar 27 anys al front de la centraleta de telèfons a les Coves de Vinromà, des de l'any 1953, fins que van automatitzar el servei telefònic en 1980.

Entrevista a Carmen Ferrando Agut

Mª Cinta Moliner

Carmen Ferrando Agut

Com va començar?

A les Coves hi havia telèfon des de l'època de la República, van instal·lar la línia quan era alcalde Josep Escoi el tio Pepe Bossa, el pare de Josefa Escoi Bareda, Pepita, la del rajolar.

La centraleta, o millor dit el telèfon públic, ho portava abans, Raquel Gascó. Ella ho va deixar quan se'n va anar a Barcelona i aleshores ho van

avançat ara les comunicacions quasi no m'ho puc creure.

Nosaltres teníem una central que s'anomenava Centre Col·lector que estava en Sant Mateu, d'on depenia el telèfon públic d'Albocàsser, Les Coves i la Salzedella, totes les cridades dels tres pobles entraven per la mateixa línia. Quan sonava una vegada la cridada era per la Salzedella, dos era per a les Coves i tres per a Albocàsser. Evidentment només teníem telèfon públic, als domicilis encara no s'havien ficat. Quan algú volia parlar venia al locutori em donava el número, jo em ficava en contacte amb el centre col·lector qui buscava el número, quan el número estava disponible em cridava a mi i em passava la cridada, la persona que havia sol·licitat la conferència entrava al locutori per a parlar. Una conferència podia tardar perfectament una hora com a mínim.

agafar nosaltres.

El titular del contract per a prestar el servei anava a nom del meu marit Vicente Fabregat Nos. Eren els anys cinquanta, ja se sap el poc que pintaven les dones aleshores. Però la centraleta sempre la vaig portar jo, i estic orgullosa del treball que vaig fer.

Els primers anys estàvem instal·lats al immoble que avui és c/ Raval de València, núm.12, on després es va ficar la carnisseria de Josefa Zaragoza, Pepita la catarrilla, aleshores el nom del carrer era c/ José Antonio Primo de Rivera. Pagàvem 3 ptes pel lloguer del local. Ara sembla que no és res però quasi no guanyàvem per al lloguer. Una conferència a Castelló costava 3'30 pts, per cada tres minuts, si era més prop 2'20 ptes, també per tres minuts.

Com funcionava des del punt de vista tècnic?

Allò era tan precari, que jo quan veig com han

Quin tipus de conferències demanaven?

En aquella època la gent utilitzava el telèfon per a qüestions de tipus comercial, per al negoci etc. La comunicació familiar o d'amistat no es feia per telèfon, si no era urgent. A la centraleta venia gent de Vilanova, la Torre etc, on no hi havia telèfon públic i també gent del poble per supost, i solien ser ramaders, comerciants etc..

Després van passar a Pça Espanya....

Sí, molt prompte ens vam traslladar i ací, al número 15 de pça Espanya, ja estàvem millor instal·lats. Va ser l'època en què també van ficar els primers telèfons particulars, finals de la dècada dels cinquanta i la pròpia centraleta. Primer només instal·laven si la vivenda estava a 100 m al voltant de la centraleta. Després ho van ampliar. Era molt difícil i costava molt de temps que et concediren un telèfon, de vega-